

Indhold

1. Indledning	2
1.1. Analysens baggrund og formål	2
2. Resumé	4
3. Anbefalinger	7
3.1. Øget information og viden hos medarbejdere, ældre og pårørende.....	7
3.2. Organisatoriske tiltag	10
3.3. Præcisering og placering af opgavevaretagelse hos de relevante medarbejdere	12
3.5. Udarbejdelse af materiale	15
3.6. Nye boligtilbud	15
3.7. Tabel til illustration af sammenhæng mellem barrierer og anbefalinger	16
3.8. Diagram til vurdering af anbefalingers effekt og tidsperspektiv	19
3.9. Prioritering af anbefalingers implementering	21
4. Nuværende praksis for visitation til plejebolig	23
4.1. Dialog om plejebolig	23
4.2. Visitationsproceduren	24
4.3. Gældende visitationskriterier for plejebolig	25
5. Kortlægning af de plejetunge ældre	26
5.1. Plejetunge borgere i hjemmeplejen	26
5.2. Nyindflyttede plejeboligbeboere	30
5.3. Brugerundersøgelser	33
6. Identifikation og analyse af barrierer	35
6.1. De ældre borgere	35
6.2. De pårørende	40
6.3. Ledere og medarbejdere i hjemmeplejen.....	43
6.4. De lokale visitationer	48
6.5. Kommunens plejeboligheder	51

7. Metode	54
7.1. Materialer	54
7.2. Interview- og analysemetode.....	59
8. Litteraturliste.....	61

I. Indledning

I.1. Analysens baggrund og formål

Sundheds- og Omsorgsudvalget ønsker at gøre op med det princip, som længe har været dominerende på ældreområdet - at borgeren skal bo længst muligt i eget hjem. Tidligere flytning i plejebolig vil for flere ældre kunne medføre højere livskvalitet, ligesom der i nogle tilfælde vil være en økonomisk besparelse af hente.

Beslutningen om at flytte i plejebolig er ofte svær at træffe. Borgeren skal indstille sig på at flytte fra eget hjem, bo dør om dør med andre borgere og dagligt spise sammen med andre. Store omvæltninger, som meget ofte er en stor følelsesmæssig udfordring. Omvendt oplever mange plejetunge ældre at blive isoleret og ensomme i deres hjem i takt med, at de svækkes fysisk. Livet i en plejebolig kan danne grundlag for at fastholde et socialt liv - og dermed øge livskvaliteten - i kraft af muligheden for social kontakt til de øvrige beboere. Yderligere vil ældre ved en flytning i plejebolig ofte opleve en større tryghed bl.a. som følge af døgnbemanding i plejebolighederne. Der kan være mange grunde til, at ældre ønsker at blive i eget hjem, men kommunens brugerundersøgelser viser, at de fleste ældre er tilfredse med livet i en plejeboligenhed.

SOU ønsker at igangsætte indsatser, der understøtter en udvikling hen imod, at flere borgere med et omfattende plejebestand motiveres til at flytte tidligere i plejebolig end det normalt sker i dag. Med respekt for den ældres ønsker og behov skal der arbejdes med at fjerne barrierer og bekymringer for at flytte ind i en plejebolig. En sådan målrettet indsats for at få flere borgere med stort plejebestand til at flytte i plejebolig forudsætter viden om barriererne – derfor denne analyse.

Analysens *formål* er at få en bedre forståelse af, hvilke barrierer der eksisterer i dag i forhold til at få ældre borgere til at flytte tidligere fra eget hjem til plejebolig. Formålet er derudover at give anbefalinger til konkrete indsatser. Flere af de anbefalinger der opstilles, er forbundet med større eller mindre økonomiske udgifter. Nogle vil kunne holdes indenfor den eksisterende budgetramme, mens andre vil kræve særlig bevilling af midler.

Analysen fokuserer på følgende nøglespørgsmål:

- Hvilke barrierer og bekymringer kan være til stede hos *ældre* og deres *pårørende*?
- Hvilke eventuelle barrierer kan identificeres hos forvaltningens *medarbejdere* (hjemmeplejens gruppeledere og øvrige ansatte samt visitatorer)?
- I hvilken grad understøtter de gældende visitationskriterier ønsket om, at flere plejetunge ældre skal flyttet i plejebolig?
- I hvilken grad bidrager elementer ved kommunens plejeboligheder til at skabe eventuelle barrierer?
- Hvad kan forvaltningen gøre anderledes?

2. Resumé

I denne analyse har forvaltningen lavet en bred afdækning af, hvilke barrierer, der kan have betydning for, at nogle ældre fravælger at flytte fra eget hjem og i plejebolig eller flytter senere i plejebolig, end de ellers kunne have gjort.

I dag indledes dialogen om plejebolig oftest med de ældre, når de overstiger en plejetyngde på 20 timer pr. uge. Med udgangspunkt i reformprogrammet Aktiv og Tryk er det et politisk ønske, at denne dialog fremover skal indledes, når de ældre borgere modtager 12-15 timers pleje pr. uge, således at flere plejetunge ældre motiveres til at flytte fra eget hjem tidligere, end det ofte sker i dag.

På den baggrund har vi i analysen forsøgt at afdække, hvad barriererne i dag er, for de ældre som er målgruppen til plejebolig med de nuværende kriterier. Ligeledes har vi fokuseret på, om det vil være de samme barrierer, der gør sig gældende ved målgruppen af ældre med en plejetyngde på ned til 12 timer.

Der er identificeret fem fokusområder, hvortil der knytter sig forskellige barrierer for tidligere flytning. Disse fremgår af figur 1 og er: *De ældre borgere, de pårørende, medarbejdere i hjemmeplejen, de lokale visitationer og kommunens plejeboligheder.*

Hvad der påvirker den enkelte ældre til at træffe beslutning om at flytte i plejebolig vil altid afhænge af en lang række individuelle faktorer. Ud fra en samlet vurdering af de identificerede barrierer er det dog indtrykket, at nogle forhold fremstår som mere afgørende end andre:

Overordnet synes de væsentligste barrierer at knytte sig til:

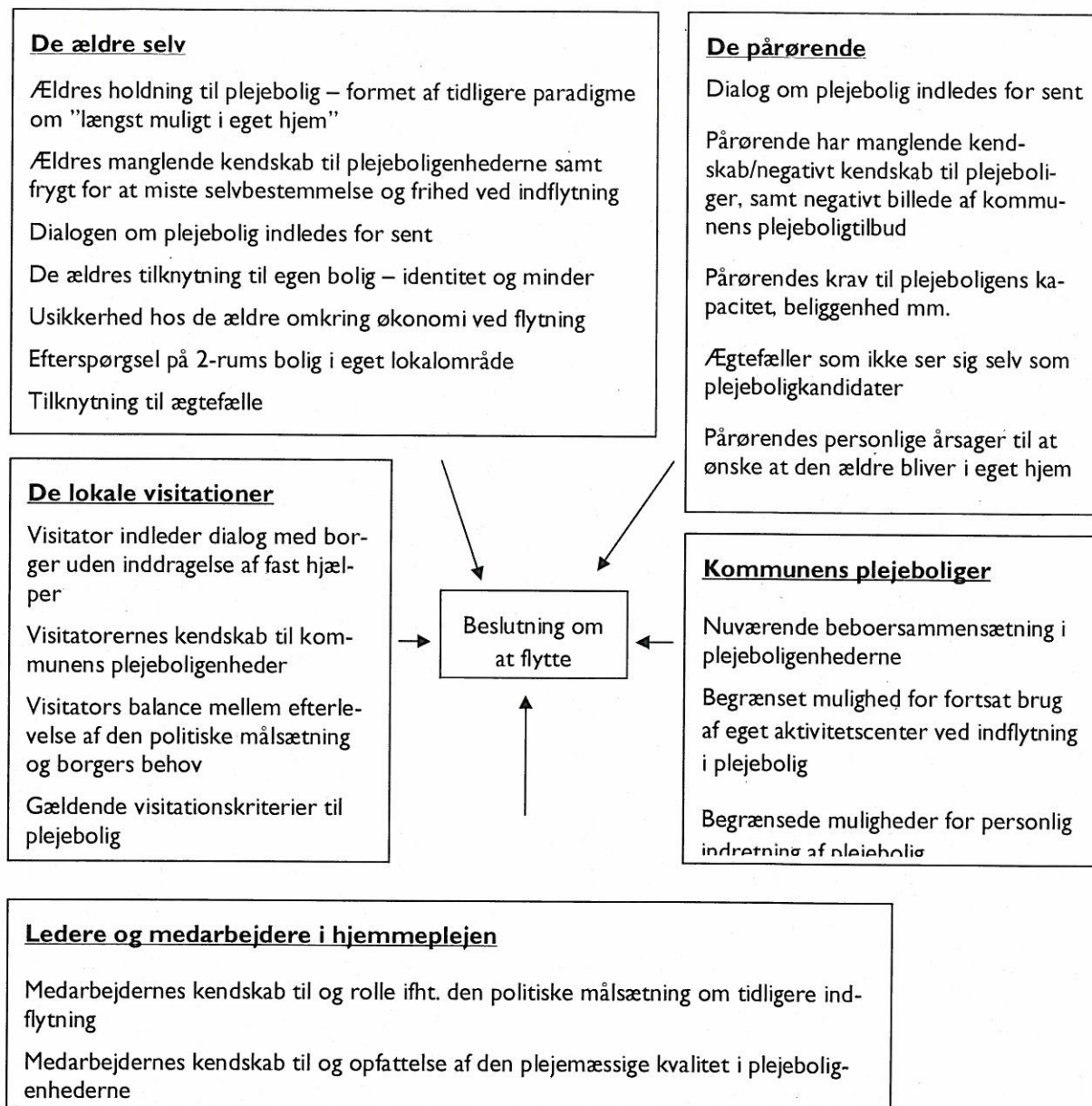
- At det tidligere dominerende paradigme om *"længst muligt i eget hjem"* har skabt en holdning hos såvel ældre, pårørende som medarbejdere om, at en plejebolig kun er et tilbud for de allermest svage ældre. Dette har for mange den betydning, at plejeboliger ikke ses som et tilbud for mere friske ældre, og som en mulighed for at skabe ramme om et aktivt og meningsfuldt ældreliv for denne gruppe.

- At der hos såvel ældre, pårørende og de relevante medarbejdergrupper er *begrænset kendskab til kommunens plejeboligheder* og de tilbud og muligheder disse rummer for de ældre. Dette bidrager til at gøre det svært at se en plejebolig som et attraktivt tilbud for de ældre, ikke mindst fordi den manglende viden ser ud til at følges af en række negative og stereotype forestillinger om, hvad et ældreliv i plejebolig indebærer.
- At den nuværende *beboersammensætning på kommunens plejeboligheder*, med en relativt stor andel meget fysisk og mentalt svækkede ældre, gør det mindre attraktivt at flytte i plejebolig, ikke mindst for den gruppe af ældre med en plejetyngde på ned til 12 timer, hvor en del formentlig er friskere end flertallet af beboerne er i dag.
- At *dialogen om at flytte i plejebolig i dag ofte indledes for sent*, dvs. først når den ældre er meget svækket, hvilket betyder, at der opstår en række barrierer hos de ældre.

Samlet er det analysens vurdering, at det på kort sigt ikke er muligt i væsentligt omfang at øge antallet af plejeboligvisitationer blandt de mest plejetunge ældre. De lokale visitationer har gennem længere tid haft målrettet fokus på at motivere gruppen af ældre med over 20 timer om ugen til plejebolig. Vurderingen er, at dette har haft en effekt, men at de samlede barrierer betyder, at det vil være begrænset hvor stor en yderligere andel heraf, der som følge af en målrettet indsats kan visiteres til plejebolig. Gennem analysen er det set, at størstedelen af de ældre der i dag visiteres til plejebolig og flytter fra eget hjem, på flyttetidspunktet har en plejetyngde på under 12 timer. Dette indikerer, at uanset visitationskriterier og den længerevarende indsats overfor de ældre med størst plejetyngde, viser det sig at være vanskeligt at styre, hvilke ældre der flytter i plejebolig.

På baggrund af analysen vurderes det, at der imidlertid er et potentiale i forhold til at motivere flere ældre med en lavere plejetyngde til plejebolig, såfremt der iværksettes målrettede initiativer. Dette gælder i særdeleshed indsatser, der sigter mod at skabe øget kendskab til muligheder og fordele ved en flytning til plejebolig hos ældre og pårørende, visitatorer og hjemmeplejens ansatte. Yderligere forudsætter denne udvikling en indsats ifht. at sikre, at dialogen om plejebolig igangsættes af visitationen væsentligt tidligere end det ofte sker i dag.

Figur 1 - Oversigt over samtlige identificerede barrierer

3. anbefalinger

I dette afsnit præsenteres anbefalinger til indsatser og strategier, som på baggrund af den samlede analyse, vurderes at kunne have en større eller mindre effekt ifht. at mindske de identificerede barrierer. Anbefalingerne præsenteres med udgangspunkt i en tematisk opdeling efter følgende struktur: *Øget information og viden hos medarbejdere, ældre og pårørende (3.1), organisatoriske tiltag (3.2), placering af opgavevaretagelse hos de relevante medarbejdere (3.3), mulighed for visitation af tid til opgavevaretagelse hos hjemmeplejens medarbejdere (3.4), udarbejdelse af materiale (3.5) samt nye boligtilbud (3.6).*

Anbefalingerne præsenteres efter en struktur, hvor de går på tværs af de fem barriereområder. Dog markeres det for hver anbefaling, hvilken barriere de primært sigter mod at imødegå. Alle anbefalinger markeres med et bogstav.

Efter den samlede præsentation af anbefalingerne, illustreres sammenhængen mellem samtlige barrierer og anbefalinger i en tabel (3.7). Desuden præsenteres alle anbefalinger i et diagram, hvor analysen forsøger at vurdere den enkelte anbefalings effekt (3.8). Afslutningsvis opstilles anbefalinger i et diagram til illustration af, om anbefalingerne kan og bør implementeres på kort, mellemlang eller lang sigt (3.9).

3.1. Øget information og viden hos medarbejdere, ældre og pårørende

Anbefaling til følgende barrierer:

Medarbejdernes kendskab til og rolle ifht. den politiske målsætning samt:

Ældres holdning til plejebolig - formet af tidligere paradigme om "længst muligt i eget hjem".

Anbefaling A: Større kendskab hos hjemmeplejens medarbejdere til den politiske målsætning og egen rolle

Der bør skabes klarhed i forhold til hjemmeplejens ansvar for at motivere plejetunge ældre til at flytte i plejebolig. På baggrund af denne analyse er det vurderingen, at hjemmeplejen ikke skal have et egentligt ansvar for opgaven, men snarere være "ambassadører" for plejeboligtilbuddet, og "spotte" enkelte ældre, der i sær-

lig grad vil kunne opnå en trivselsmæssig forbedring af at flytte. Dette kan fx dreje sig om ældre, der er utrygge eller ensomme i eget hjem. Uanset om ønsket er, at hjemmeplejen skal spille en rolle i den ønskede udvikling eller ej, vil det være hensigtsmæssigt, at hjemmeplejens medarbejdere får et større kendskab til den politiske målsætning og de faglige argumenter her for. Konkret kunne der fx afholdes temadage om emnet. Desuden kan rollen som ambassadør for plejeboligtilbuddet og muligheden for at spotte behovet hos enkelte ældre bl.a. placeres hos gruppeledere, som fremover i øget omfang skal besøge og tilse borgerne i eget hjem.

Anbefaling til følgende barriere:

Hjemmeplejemedarbejdernes kendskab til og opfattelse af den plejemæssige kvalitet i plejeboligheder

Anbefaling B: Større kendskab hos hjemmeplejens medarbejdere til kommunens plejeboligtilbud og den plejemæssige kvalitet

Det vil være hensigtsmæssigt, hvis hjemmeplejens medarbejdere generelt opnår et øget kendskab til, hvad kommunes plejeboligheder i praksis kan tilbyde de ældre. Negative forestillinger om plejebolighedernes service og kvalitet hos nogle ansatte, ser ud til at kunne virke hæmmende på de ansattes motivation for at tilskynde ældre til at flytte i plejebolig. Der er bl.a. behov for mere viden om, hvor plejebolighederne har styrker sammenlignet med hjemmeplejen, fx ifht. tryghed via døgndækket bemanding, socialt samvær med andre mm., samt at de ældre som bor i plejebolig i København og deres pårørende, generelt er yderst tilfredse med den omsorg og pleje der leveres til de pågældende ældre. Desuden ser der ud til at være et behov for en øget viden hos gruppeledere og hjemmeplejens øvrige medarbejdere, om hvilke fysiske rammer og kvalitetsforbedringer, der med kommunens moderniseringsplaner tilbydes. Mere generelt kendskab hos medarbejderne kan fx opnås via tiltag som:

- At alle nyansatte i hjemmeplejen kommer som led i deres oplæringsforløb kortvarigt i praktik i en plejebolighed i kommunen.
- At det prioriteres, at flere medarbejdere i hjemmeplejen deltager i åbent hus arrangementer på plejebolighederne.
- At flere hjemmeplejegrupper benytter lokaler på byens plejeboligheder til mødested omkring frokost mm.